

Številka: 18601
Datum 1. 10. 2018

**Agencija za komunikacijska omrežja in storitve
Republike Slovenije
Stegne 7
1000 Ljubljana**

Info.box@akos-rs.si

Zadeva: Predlogi in pripombe k predlogu Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom

Zveza: Objava na spletni strani AKOS - Javna obravnava ter poziv deležnikom k podaji mnenj

Spoštovani,

na spletni strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: Agencije) smo dne 30. 8. 2018 zasledili objavo ponovne javne obravnave predloga Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom (v nadaljevanju: Strategije) z obrazložitvijo Agencije, da po prekinjenem medresorskem usklajevanju in vračilu gradiva objavlja dopolnjen osnutek, v katerem so upoštevani konstruktivni predlogi deležnikov, prejeti v postavljenem roku iz prve javne obravnave.

Telekom Slovenije je na prvi objavljeni osnutek Strategije dne 22. 4. 2018 Agenciji posredoval vsebinske pripombe in predloge dopolnitev. Ker besedilo predloga Strategije, ki je objavljeno v ponovni javni obravnavi, ne vsebuje vsebinskih dopolnitev, vztrajamo pri vseh pripombah in predlogih, ki smo jih Agenciji posredovali v postopku prve javne obravnave.

Posebej bi želeli izpostaviti, da objavljeni predlog še vedno vsebuje navedbe, da bo javni razpis za radijske frekvence v frekvenčnem pasu 700 MHz določal obveznosti glede omogočanja delovanja sistemov za javno varnost ter zaščito in reševanje (PPDR), ne vsebuje pa predlogov strategije gradenj in upravljanja omrežij za kritično infrastrukturo (Strategija PPDR), na kar smo opozarjali v naših pripombah na prvi predlog strategije in tudi v odgovorih na posvetovalne dokumente v zvezi z bodočimi razpisi ter na posvetih na temo priprav na razpise 5G.

Strategija razvoja PPDR omrežij v Sloveniji mora predvsem nakazati smeri razvoja in uporabe storitev PPDR ter zajeti dovolj podatkov, da bo mogoče oceniti vsaj število potencialnih uporabnikov in pričakovan promet.

Za zagotavljanje zanesljivih in kakovostnih storitev PPDR uporabnikom je nujno poznati storitve in imeti izdelan nadzor nad delovanjem. Prav tako mora biti razdelano upravljanje z uporabniki in SIM karticami, na primer kdo ima dostop do posamezne storitve in s kakšno prioriteto. Konkretna tehniška rešitve so lahko tudi predmet izvedbenih dokumentov. Telekom Slovenije je pri že realiziranih in tekočih projektih (e-call) pokazal, da se zaveda svoje družbene odgovornosti.

Kljub temu Telekom Slovenije Agencijo opozarja, da je zagotavljanje storitev PPDR samo del je prihajajočih novih storitev v javnih elektronskih komunikacijskih omrežjih, 5G je veliko več, kot samo radijski dostopovni del in ga je zato treba obravnavati celostno in kot del širše slike ter pri podelitvi frekvenc takšno, širšo sliko tudi upoštevati.

Iz teh razlogov ponovno predlagamo, da naj Agencija pred ponovnim posredovanjem predloga Strategije pripravi in v obravnavo na Vladi RS kot povezan dokument priloži predlog strategije gradenj in upravljanja PPDR-omrežij. Telekom Slovenije je pripravljen nuditi strokovno pomoč pri pripravi tega dokumenta s

svojim znanjem in izkušnjami. Dopolnjen predlog strategije naj se predstavi na javnem posvetu z vsemi deležniki, na delovanje katerih bo sprejeta strategija vplivala.

Agencijo na tem mestu ponovno pozivamo k objavi dokumentov, na katere se predlog strategije sklicuje, zlasti prejetih strateških usmeritev in njihovih dopolnitev.

Agencija v objavljenem predlogu Strategije navaja, da bo glede na cilje Strategije v razpisno dokumentacijo za podelitev frekvenčnega pasu 700 MHz zapisala ustrezne mehanizme, kot so zahteve in pogoji za pokritost s posameznimi storitvami, spektralne kape, rezervacije spektra, pogoje souporabe, omejitve nacionalnega gostovanja ter pravice virtualnih operaterjev.

Posebne tehnične zahteve in obveznosti v zvezi z uporabo dodeljenega spektra zmanjšujejo njegovo vrednost, povzročajo lahko tudi tehnično degradacijo in nižjo kakovost storitev, ker znižujejo propustnost in kapaciteto omrežij ter lahko upočasnijo nadgrajevanje omrežja v smeri 5G za zagotavljanje delovanja komercialnih storitev končnim uporabnikom, Agencija bi morala odločitev glede vsakega predlaganega regulatornega ukrepa sprejeti le v primeru ugotovitve konkurenčnihopravnih anomalij na trgu in v obsegu, ki je za odpravo ugotovljenih anomalij nujno potreben.

Slovenska javna komunikacijska omrežja ne zagotavljajo 100% pokrivanja cest, železnic, podeželja in Triglavskega nacionalnega parka. Telekom Slovenije (in prej Mobitel) že 25 let gradi GSM/UMTS/LTE omrežje in skuša zagotavljati odlično pokrivanje, ne da bi z previsokimi lokacijami in posledično motnjami med celicami poslabšal delovanje storitev. Cilj zagotovitve 100% pokrivanja še ni dosežen, ker na vseh področjih nismo uspeli pridobiti ustreznih lokacij za bazne postaje. V TNP je prepovedana gradnja, pri železnici ni dovoljen dostop do GSM-R stolpov in tunelskih inštalacij. Že večkrat smo predlagali, da se problem infrastrukturnih objektov rešuje za vse operaterje (tudi RTV) z gradnjo odprtih baznih postaj. Opis in prednosti tega modela naj bodo zapisane tudi v predmetni strategiji. Pomoč Agencije in drugih državnih organov, tudi z uporabo sredstev iz EU skladov, lahko omogočijo gradnjo marsikje, kjer do sedaj to ni bilo mogoče.

Iz navedenih razlogov upravičeno pričakujemo posvetovanje z relevantnimi deležniki in skrbno presojo argumentov pred odločitvijo o vsakršni posebni zahtevi ali obveznosti.

Iz objavljenega dokumenta prav tako še vedno ni razvidna strategija Agencije glede konvergence javnih mobilnih omrežij, radiodifuznih in kritičnih komunikacij; v tem delu bi bilo potrebno predlog strategije dopolniti. Priti mora do konsistentnega vrstnega reda razpisov in ukrepov, na način, ki ne bo odvisen od naknadnih (pod)strategij, kot smo opozorili že v prvih pripombah. Predhodno sprejeta strategija PPDR se mora inkorporirati v Strategijo upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom, upošteva vse večjo konvergenco omrežij.

Objavljeni dokument je po našem prepričanju nujno potrebno vsebinsko dopolniti tudi v delu, ki bo določal način oz. metodologijo oblikovanja enkratnega nadomestila za uporabo frekvenc in velikost pasov, ki bodo predmet posamezne podelitve. Kljub temu, da za vsako posamezno podelitev Agencija sicer izda Informacijski memorandum, bi bilo dobrodošlo, da bi lahko naše večletne strategije pripravili na podlagi strategije Agencije. Takšna regulatorna predvidljivost bi dejansko pripomogla k nujnemu načrtovanju investicijskih sredstev in razvoja omrežja ter izpolnjevanju evropskega akcijskega načrta 5G.

V zvezi z določanjem izklicnih cen katerihkoli frekvenčnih pasov, naj Agencija ustrezno upošteva tudi dogajanje na trgu ter ostale javne projekte. Med slednje štejemo objavljeni strateški projekt MJU »Platforma IoT za digitalno Slovenijo«, zlasti vzpostavitev Platforme interneta stvari.

V predloženem dokumentu pogrešamo opredelitev do problematike vedno strožjih predpisov s področja elektromagnetnih sevanj, v povezavi z ukrepi za doseganje ciljev Digitalne Agende in pospeševanjem gradnje omrežij naslednje generacije.

V kolikor bo sprejeta odločitev o ločenih pasovih in omrežjih za potrebe elektro distribucij, IoT, PPDR in podobno, se bo vrednost 700 MHz pasu, namenjenega za komercialne storitve močno znižala. Predlagamo dopolnitev predloga Strategije tudi z možnostjo uvedbe koncepta MVNO za namene energetske omrežij, kar bi hkrati spodbujalo tudi souporabo omrežij.

Agencija naj upošteva, da je podelitev frekvenc šele prvi korak k delujočemu 5G omrežju. Načrtovanje in nabava opreme sta odvisna od razpoložljivih frekvenc, zato je nujno podeliti frekvenčna območja vsaj eno leto pred predvidenim začetkom uporabe oziroma potekom veljavnosti.

6. junija 2018 sta Svet ministrov in Evropski parlament sprejela politični dogovor glede EECC. Formalni sprejem in objava v Uradnem glasilu EU sta napovedana za december 2018. Na tem mestu ponovno pozivamo Agencijo, da predlog plana javnih razpisov za javne mobilne tehnologije uskladi z navedenimi dejstvi in da predlog Strategije dopolni z določili o času veljavnosti ODRF, ki naj bo skladen z določili EECC.

V objavljenem dokumentu še vedno pogrešamo tudi strateška stališča glede virtualnih operaterjev (MVNO) v korelaciji z upravljanjem frekvenčnega spektra. Ker so virtualni mobilni operaterji že sedaj pomembni igralci na slovenskem telekomunikacijskem trgu, bi bilo smiselno, da Agencija v strategiji upravljanja s frekvenčnim spektrom objavi stališče glede tovrstnih operaterjev in s tem tudi stališče do fragmentacije spektra. Operaterji javnih mobilnih elektronskih komunikacijskih omrežij bodo morali zagotoviti kapacitete vsaj že obstoječim MVNO-jem, če ne celo novim vstopnikom, ki bi se poslužili koncepta postopnega vstopa na trg po investicijski lestvi, zato nujno potrebujejo strateške podlage za načrtovanje svojih veleprodajnih aktivnosti.

Lep pozdrav,

Katja Mohar Bastar
Vodja področja regulative

Telekom Slovenije
158 d.d.

